



Warszawa, 19-04-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

KMP.572.5.2018.MŻ

**Pan
Mariusz Kamiński
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

ul. Stefana Batorego 5
02-591 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich wykonujący w Polsce funkcję niezależnego organu wizytującego do spraw zapobiegania torturom i innemu okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu (Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur)¹, pismem z dnia 3 kwietnia 2020 r. zwrócił się do Pana Ministra, w związku z dostrzeżoną koniecznością zmiany treści art. 333 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, regulującego udział niezależnych obserwatorów podczas

¹ Zgodnie z art. 1 ust. 4 Ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. 2020 poz. 627) w zw. z art. 17 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz.U. 2007 nr 30 poz. 192).

przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu². We wskazanym piśmie oraz w kolejnym wystąpieniu z dnia 24 czerwca 2020 r. podniesiono między innymi, że nieuwzględnienie RPO w katalogu podmiotów uprawnionych do obserwowania przebiegu operacji deportacyjnych prowadzi w praktyce do ograniczenia jego mandatu. Zwrócono także uwagę, iż w świetle niewielkiej liczby operacji objętych obserwacją w ostatnich latach, krajowy system monitorowania deportacji nie czyni zadość wymogowi skuteczności określonemu w art. 8 ust. 6 tzw. dyrektywy powrotowej³.

Z odpowiedzi udzielonej przez Pana Ministra w dniu 17 lipca 2020 r. wynikało, iż podziela Pan pogląd o potrzebie adekwatnej zmiany wskazanego wyżej artykułu. Co więcej przyznał Pan również, że na niską skuteczność monitorowania deportacji osób z terytorium RP, zwrócili także uwagę przedstawiciele Mechanizmu Oceny i Monitorowania Dorobku Schengen w swoich wnioskach po misji ewaluacyjnej dotyczącej powrotów cudzoziemców, przeprowadzonej w Polsce w 2019 r.⁴

W wyniku powyższych działań, Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał do zaopiniowania projekt z dnia 8 czerwca 2021 r. dotyczący nowelizacji ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw⁵. Uwagi Rzecznika, przedstawione w opinii z dnia 16 lipca 2021 r. do projektu⁶, zostały one uwzględnione w toku dalszych prac nad nowelizacją ustawy o cudzoziemcach.

Moje zaniepokojenie wzbudził jednakże fakt, iż proponowane zmiany ustawowe nie trafiły pod obrady Parlamentu, a zamiast tego do Marszałka Sejmu skierowano projekt

² [KMP.572.1.2018.MZ.](#)

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348/98).

⁴ [Pismo BMP-0790-2-6/2020/MJ.](#)

⁵ [Rządowe Centrum Legislacji, projekt nr UC87.](#)

⁶ [Pismo XI.540.55.2021.PW.](#)

nowelizacji przedmiotowej ustawy, w którym pominięto kwestię monitorowania przez RPO przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu⁷.

Mając na uwadze powyższe, podtrzymuję stanowisko wyrażone w wystąpieniach RPO z dnia 3 kwietnia i 24 czerwca 2020 r., zwłaszcza w świetle obserwowanego od połowy 2021 r. dynamicznego wzrostu liczby cudzoziemców przekraczających polsko-białoruską granicę w sposób nieuregulowany. Aktualna sytuacja migracyjna prowadzi bowiem w konsekwencji do znacznego zwiększenia liczby przymusowych powrotów organizowanych przez Straż Graniczną. Stąd też szczególnie istotne jest zapewnienie, ażeby prowadzone działania zgodne były z międzynarodowymi standardami ochrony praw osób pozbawionych wolności i obowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się zatem do Pana Ministra o udzielenie informacji na temat przyczyn, z powodu których projekt nowelizacji ustawy o cudzoziemcach i niektórych innych ustaw z dnia 8 czerwca 2021 r. nie został skierowany do dalszych prac. Jednocześnie ponownie proszę o podjęcie pilnych działań legislacyjnych umożliwiających Rzecznikowi Praw Obywatelskich pełną realizację mandatu w zakresie monitorowania operacji deportacyjnych.

Będę wdzięczny za informacje o stanowisku Pana Ministra przyjętym w opisanej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/

⁷ [Projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw \(UD275\).](#)